נושא 2: יצירה שמצאה חן בעיניי: משל

דוגמה א':

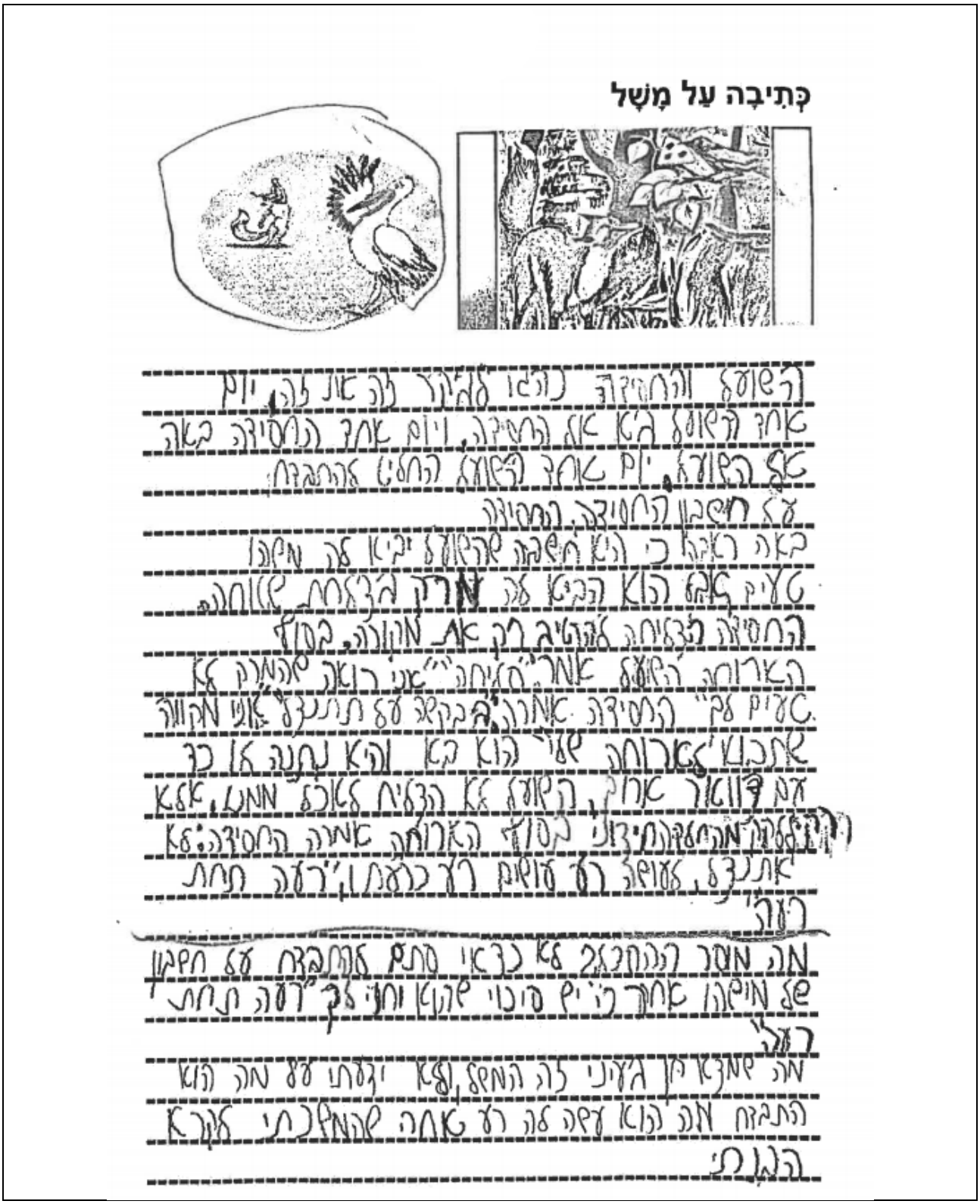

© כל הזכויות שמורות לראמ"ה – הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, משרד החינוך

טקסט מוקלד ללא שגיאות כתיב

השועל והחסידה נהגו לבקר זה את זה. יום
אחד השועל בא אל החסידה. ויום אחד החסידה באה
אל השועל. יום אחד השועל החליט להתבדח
על חשבון החסידה. החסידה
באה רעבה כי היא חשבה שהשועל יביא לה משהו
טעים, אבל הוא הביא לה מרק בצלחת שטוחה.
החסידה הצליחה להרטיב רק את מקורה. בסוף
הארוחה השועל אמר: "סליחה" "אני רואה שהמרק לא
טעים לך" החסידה אמרה: "בבקשה אל תתנצל" "אני מקווה
שתבוא לארוחה שלי" הוא בא והיא נתנה לו כד
עם צוואר ארוך. השועל לא הצליח לאכול ממנו. אלא
רק ליקק מהחלק החיצוני בסוף הארוחה אמרה החסידה: לא
אתנצל, לעושה רע עושים רע כרעתו, "רעה תחת רעה"
מה מוסר ההשכל? לא כדאי סתם להתבדח על חשבון
של מישהו אחר כי יש סיכוי שהוא יחזיר לך "רעה תחת רעה"
מה שמצא חן בעיני זה המשל, ולא ידעתי על מה הוא
התבדח מה הוא עשה לה רע אחרי שהמשכתי לקרוא הבנתי

10:10:00 31/08/2021
© כל הזכויות שמורות לראמ"ה – הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, משרד החינוך

מחוון להערכת כתיבה בעלת מאפיינים סיפוריים

שם התלמיד/ה: _____ תלמיד/ת כיתה ג' _____ **נושא הכתיבה:** _____ במשק "בשלג ובחסידה" _____ **התאריך:** _____

התבוננות על הטקסט

התרשמות כללית

הכותבת הפיקה טקסט ארוך ומפורט. התרשמתי מיכולתה לשחזר את המשל במלואו, לשלב דיאלוגים, ולהשתמש בשפת המשל ("רצה תמיד רצה", "לעושה רע עושים רע כרעתן"). הכותבת הבינה היטב את המשל שקראה והצטיירה את שפתה.

אפשר להעריך היבטים אלה בהתאם לשאיפה:

- באיזו מידה הטקסט עורר עניין, סקרן, ריגש, הפתיע או הרשים אותך בתוכנו ובאופן כתיבתו?
- האם יש דבר שבולט בטקסט ובאופן כתיבתו (למשל הרעיון, אורך הטקסט, מורכבות הטקסט, היבט לשוני מיוחד)?

תוכן

☒ מפותח היטב ☐ מפותח ☐ מפותח מעט ☐ מצומצם

הכותבת התייחסה לשני חלקי המשימה. הטקסט שלה מספר את סיפור המשל במלואו ללא פערים. הוא פותח ברקע המאגר את היחסים בין הדמויות, ובהמשך יש בו תיאור של הכוונות, המחשבות והמצבים של הדמויות, בשילוב דיבור ישיר לפי הכללים. הכותבת מסבירה את מוסר ההשכל שאפשר ללמוד מן המשל. היא עושה לעתים באומצעות שאלה שהיא מפנה לקוראים ("מהו מוסר ההשכל?") ובכך מבטאת את מודעותה לנמען. היא מסבירה את מוסר ההשכל תוך התרחקות מהקשר המשל והתייחסות ליחסים בין אנשים, והיא משתמשת בלשון המשל. בסוף הטקסט הוספה הכותבת משפט רפלקטיבי המעיד על מודעותה לתהליך הקריאה: "לאן ידעתי עד מה הוא מתבדח...שהמשכתי לקרוא הבנתי." הכותבת מציינת שהבינה מהמשל, אך לא לגמרי ברור מה במשל מצא חן בעיניה.

אפשר להעריך היבטים אלה בהתאם לשאיפה:

- באיזו מידה תוכן הטקסט מפותח? האירועים באופן שבו הם מובאים ומשרתים את הסיפור
- תיאור השתלשלות האירועים באופן שאינו מכיר את הסיפור
- הרשת הסיפור באמצעות תיאורים, פעולות של הדמויות, מחשבות, מניעים ורגשות שלהן
- שילוב של פרשנות אישית או הבנת עמדת הכותב/ת ומשמעותו/ה בנושא

הערה: אם הטקסט **אינו** עוסק בנושא הנדרש, יש לתעד זאת במחוון ולהעריך אותו לפי הקריטריונים במחוון.

לכידות

☒ לכיד ☐ לכיד ברובו ☐ לכיד בחלקו ☐ לא לכיד

הטקסט לכיד. האירועים במשל מתוארים ברצף הגיוני, לפי סדר התרחשותם. יש שימוש במילות הקישור המתאימות כדי לציין את הקשרים הלוגיים בין המשפטים ("למשל", "כי", "אבל", "אולם"), וכן בציון שיח האופייניים לטקסט הסיפורי ("יום אחד", "בסוף").

באיזו מידה הטקסט לכיד?

אפשר להעריך היבטים אלה:

- הרעיונות והמידע בטקסט קשורים זה לזה ומאורגנים ברצף הגיוני (למשל כרונולוגי, סיבתי)
- השימוש באמצעי קישור יוצר ותורם לכידות הטקסט (למשל מילות קישור, מאמכרים וציוני שיח)

© כל הזכויות שמורות לראמ"ה – הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, משרד החינוך

מהי רמת הלשון בטקסט?
אפשר להתאריך היבטים אלה:

- שימוש בלשון האופיינית לנושא הכתיבה ולסוג הטקסט
- ניוון באוצר המילים ודיוק בשימוש בו, מילים מורכבות מורפולוגית, מורכבות תחבירית
- תקינות מורפולוגית ותחבירית

לשון הטקסט ☒ רמה גבוהה ☐ רמה בינונית/גבוהה ☐ רמה בינונית/נמוכה ☐ רמה נמוכה

לשון הטקסט אופיינית לטקסט סיפורי, והיא עשירה ומגוונת ("נהגו לבקר בה את בת", "להתבדח על חשבון", "מקורה", "אחנבל", "רבה יתית רבה", "לעושה רב עושים רב כרצתן"). שפתה של הכותבת תואמת את שפת היצירה המקורית שקראה. יש בטקסט גם שימוש בפועל "להביא", השאור בשפה הדבורה (למשל "...יביאו לה משהו טעים"). הטקסט נקין מבחינה תחבירית ומורפולוגית.

מאפייני כתיב, כתב וארגון על פני הדף

שימוש בסימני פיסוק

☒ פיסוק נכון ברובו שתומך בקריאה ☐ פיסוק חלקי ☐ היעדר פיסוק או פיסוק שגוי

פירוט/הערות: *יש שימוש בנקודתיים ובמירכאות לציון דיבור ישיר.*

כתיב

☒ כתיב נכון או נכון ברובו ☐ שגיאות כתיב רבות (בעיקר הומופוניות) שאינן פוגמות בקריאות ☐ שגיאות כתיב רבות הפוגמות בקריאות

פירוט/הערות: *יש מעט שגיאות כתיב הומופוניות.*

כתב יד

☒ מובן וקריא ☐ מובן ברובו ☐ קשה עדיין לפענוח

פירוט/הערות: *בכמה מקומות הרווחים בין המילים קטנים מדי.*

ארגון הכתוב על פני הדף

☒ מאורגן היטב ☐ מאורגן ☐ עדיין אינו מאורגן

פירוט/הערות: _____

לסיכום

היבטים שהיית רוצה להמשיך ולעודד בכתיבה של התלמיד/ה

היבטים שהיית בוחר/ת לקדם בכתיבה של התלמיד/ה (יש להתמקד בפנים או שלושה היבטים ולבחון אותם עם ההתבוננות בטקסטים אחרים שכתב/ה התלמיד/ה)

לקראת תוכנית עבודה: נקודות חוזק ונקודות לחיזוק

נקודת חוזק: *הבנה עמוקה של המשל, פיענוח מורחב של התוכן ויכולת לשחזר את הסיפור תוך שימוש באוצר מילים וביטויים שלמדו מן היצירה המקורית ובדיבור ישיר.*

נקודת לחיזוק: *הבלבה ברורה יותר ומנומקת של עמדת הכותבת בנוגע למה שמצא חן בעיניה במשל. עליה לנבל את היבט המסומנת שלה בסימני הפיסוק כדי להפעיל ביקורת עוודאו שיש סימני פיסוק, לפי הצורך, עד סוף הטקסט.*

דברים שהיית רוצה להציף לתלמיד/ה או לשאול אותו/ה בשקבות קריאת הטקסט ועל סמך הגישה שלו/ה לכתיבה

לקראת שיחת משוב

הייתי מציינת בפני הכותבת את נקודת החוזק שלה: היא כתבה את סיפור המשל באופן שלם וברור, הסבירה את מוסר ההשכל והשתמשה בשפה עשירה. הייתי מעסה להבין מה בדיוק מצא חן בעיניה במשל, ומסייעת לה לנסח זאת בכתב.

© כל הזכויות שמורות לראמ"ה – הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, משרד החינוך

נושא 2: יצירה שמצאה חן בעיניי: משל

דוגמה ב':

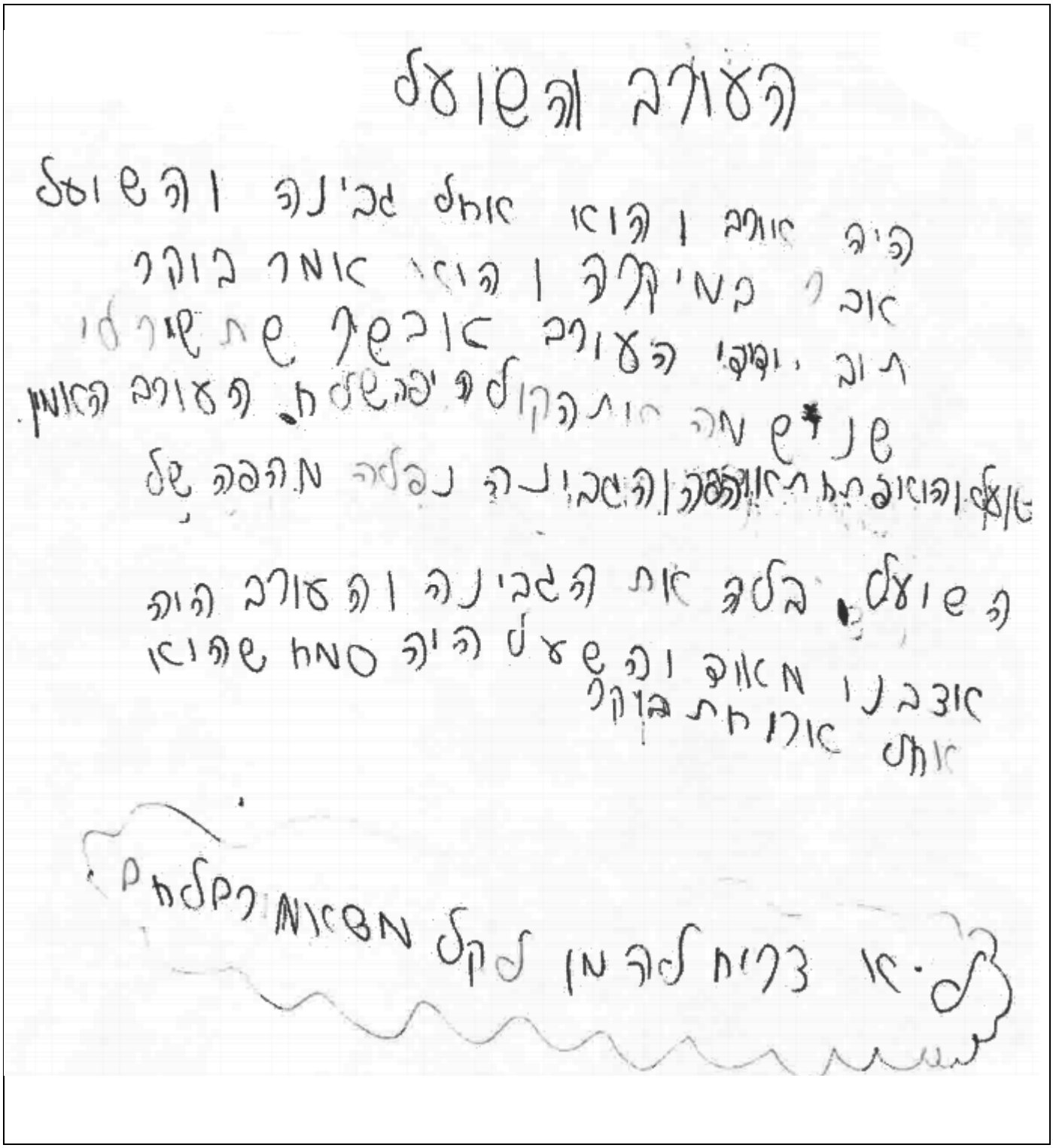

© כל הזכויות שמורות לראמ"ה – הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, משרד החינוך

טקסט מוקלד ללא שגיאות כתיב

העורב והשועל

היה עורב והוא אכל גבינה והשועל
עבר במקרה והוא אמר בוקר
טוב ידידי העורב אפשר שתשיר לי
שנשמע את הקול היפה שלך. העורב האמין
לשועל והוא פתח את הפה והגבינה נפלה מהפה של
השועל. בלע את הגבינה והעורב היה
עצבני מאוד והשועל היה שמח שהוא
אכל ארוחת בוקר
לא צריך להאמין לכל מה שאומרים לכם

© כל הזכויות שמורות לראמ"ה – הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, משרד החינוך

מחוון להערכת כתיבה בעלת מאפיינים סיפוריים

שם התלמיד/ה: תלמידת כיתה ג' **נושא הכתיבה:** במשק "בעורב ובשועל" **התאריך:** _____

התבוננות על הטקסט

התרשמות כללית

מן הטקסט אנו מתרשמת שהכותבת מכירה היטב את המשל ויש מבינה את מוסר ההשכל. היא סיפרה את הסיפור באופן כרונולוגי, כלין דיוות, ובשפה יומיומית. את מוסר ההשכל היא הביאה במענתך משאר הטקסט במסגרת מקושטת. מעניין מה מצא חן בעיניה במשל.

אפשר להעריך היבטים אלה בהתאם לשאלות:

- באיזו מידה הטקסט עורר עניין, סקרן, ריגש, הפתיע או הרשים אותך בתוכנו ובאופן כתיבתו?
- האם יש דבר שפוגע בטקסט ובאופן כתיבתו (למשל הרעיון, אורך הטקסט, מופנות הטקסט, היבט לשוני מיוחד)?

☐ מפותח היטב ☐ מפותח ☒ מפותח מעט ☐ מצומצם

תוכן

הכוונה אינה מספיקה מה מצא חן בעיניה במשל.

האיורים הם הקריים במשל מתאימים בטקסט בהקדרה. הטקסט מתחיל באופן "פתאומי" ("היה אורב..."), והאירועים משתלשים במהירות (השועל התחיל לעורב, העורב התפתה, הביבה נפלה והשועל לכה בה). בסוף הטקסט הכותבת מתארת את רגשות הדמויות, אך לא בהרחבה. למשל, היא אינה קושרת בין עצבנותו של העורב ובין מוסר ההשכל של המשל (מי שמתפתה לחנופה משלם על כך ביוקר). החלק השני של המשימה חסר.

באיזו מידה תוכן הטקסט מפותח?

אפשר להעריך היבטים אלה בהתאם לשאלות:

- תיאור השתלשלות האירועים באופן המאפן לקורא שאינו מכיר את הסיפור
- הערכת הסיפור באמצעות תיאורים, פעולות של הדמויות, מחשבות, מניעים ורגשות שלהן
- שילוב של פרשנות אישית או הבנת עמדת הכותב/ת ומעורבותו/ה בנושא

הערה: אם הטקסט **אינו** עוסק בנושא הנדרש, יש לתעד זאת במחוון ולהעריך אותו לפי הקריטריונים במחוון.

☐ לכיד ☒ לכיד ברובו ☐ לכיד בחלקו ☐ לא לכיד

לכידות

האירועים מתוארים בטקסט לפי סדר התרחשותם במשל. עם זאת הם מקושרים לה לגמרי ו"ו החיבור, מה שמעורר אצל הקורא תחושה של הוספה ולא של רצף סיפורי.

במקום אחד בסיפור ייתכן שהכותבת התבלבלה בין הדמויות – היא כתבה שהביבה נפלה מפיו של השועל במקום מפיו של העורב, והדבר פוגם מעט בלכידות.

באיזו מידה הטקסט לכיד?

אפשר להעריך היבטים אלה:

- הרצונות והמיקד בטקסט קשורים זה לזה ומאורגנים בצורה הגיונית (למשל כרונולוגית, סיבתית)
- השימוש באמצעי קישור יוצק ותורם לכידות הטקסט (למשל מילות קישור, מאמרים וזיני שיח)

© כל הזכויות שמורות לראמ"ה – הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, משרד החינוך

מהי רמת הלשון בטקסט?
אפשר להעריך היבטים אלה:

- שימוש בלשון האופיינית לנושא הכתיבה ולסוג הטקסט
- ניוון באוצר המילים ודיוק בשימוש בו, מילים מורכבות מורפולוגית, מורכבות תחבירית
- תקינות מורפולוגית ותחבירית

לשון הטקסט ☐ רמה גבוהה ☐ רמה בינונית/גבוהה ☒ רמה בינונית/נמוכה ☐ רמה נמוכה

הכותבת השתמשה בשפה יומיומית כדי לספר את המשל. אין מילים מורכבות בטקסט, חוץ מן הביטויים "לבר במקרה" ו"ידידי"; המשפטים תקינים אבל פשוטים וקצרים ברובם.

מאפייני כתיב, כתב וארגון על פני הדף

שימוש בסימני פיסוק

☐ פיסוק נכון ברובו שתומך בקריאה ☒ פיסוק חלקי ☐ היעדר פיסוק או פיסוק שגוי

פירוט/הערות: *בטקסט מופיעות שתי נקודות בלבד, אחת מהן במקום לא מתאים. אין שימוש במירכאות בדיבור הישיר, וחסר סימן שאלה בסוף דבריו של השועל.*

כתיב

☐ כתיב נכון או נכון ברובו ☐ שגיאות כתיב רבות (בעיקר הומופוניות) שאינן פוגמות בקריאות ☒ שגיאות כתיב רבות הפוגמות בקריאות

פירוט/הערות: *עדיין יש שגיאות כתיב רבות. מרבית השגיאות הן באמירות השורש, רובן הומופוניות; למשל, יש התלפה פונטית של האות פ' באות ב' במילה "אפשר" (אבשר). פעמים רבות ו"ו החיבור כתובה בקפדנות אך המילה. יש לתת את הדעת במיוחד לחיבור המילים "משאומרא" (מה שאומרים).*

כתב יד

☐ מובן וקריא ☒ מובן ברובו ☐ קשה עדיין לפענוח

פירוט/הערות: *לעיתים קרובות הרווחים בין האותיות ובין המילים אינם תקינים (לעיתים במילה "היסה" ה"אן היד'יה רחוקה מדי משאר האותיות, והמילים "את הסה" צמודות כך שקשה לדעת היכן רווח ביניהן). סימני המחיקה הרבים מורידים את רמת הקריאות של כתיבתה.*

ארגון הכתוב על פני הדף

☐ מאורגן היטב ☒ מאורגן ☐ עדיין אינו מאורגן

פירוט/הערות: *מוסר ההשכל מופיע בקפדנות אך הטקסט במסגרת מקושטת כדאי להדגיש בתלמידה לכתוב על דפים בעלי שורות.*

לסיכום

היבטים שהיית רוצה להמשיך ולעודד בכתיבה של התלמיד/ה

היבטים שהיית בוחרת לקדם בכתיבה של התלמיד/ה (יש להתמקד בפנייה אל שלושה היבטים ולהמנע מלחזור על אותם היבטים בהתבוננות בטקסטים אחרים שכתב/ה התלמיד/ה)

לקראת תוכנית עבודה: נקודות חוזק ונקודות לחיזוק

נקודות חוזק: *הכותבת יודעת לשחזר סיפור ברצף כרונולוגי, האירועים העיקריים במשל תוארו לפי סדר התרחשותם. היא עורה לרשות הדמויות בסיפור ומדגישה את הרשות בכתיבתה.*

נקודות לחיזוק: *קריאה מוקפדת של כל חלקי המשימה כדי לכתוב טקסט הנלנה לכל חלקיה; שיפור היכולת לכתוב בסגנון יותר סיפורי; שיפור הכתיב ושיפור השימוש בסימני פיסוק. הכותבת אינה מפגינה מספיק ביקורת בכתיבתה. אילו הייתה קוראת את סיפורה, אולי הייתה מבחנה שהתבלבלה בין הפורה ובין השועל.*

היבטים שהיית רוצה להביא לתלמיד/ה או לשאול אותו/ה בפגישות קריאת הטקסט ועל סמך הניתוח שלו/ה לכתיבה

לקראת שיחת משוב

הייתי פותחת את השיחה עם התלמידה במשוב חיובי על ההיכרות שלה עם המשל ועל יכולתה לספר סיפור. הייתי מדגישה בפניה שקריאת המשימה והבנתה, לפני תחילת הכתיבה, הן חשובות מאוד. הייתי מבקשת מהתלמידה לספר לי את הסיפור בשפה "של סופרים", ומשוחחת איתה על המשל ההשוני. הייתי מעודדת אותה להשתמש באוצר המילים של הידירה המקורית שלמד בכיתה. כמו כן הייתי שואלת אותה מה מצא חן בעיניה במשל.

© כל הזכויות שמורות לראמ"ה – הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, משרד החינוך